

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Emberölés itthon és Angliában

Jogösszehasonlító tanulmány

Készítette dr. Bognár-Hanti Margit Kinga

Az angol jogrendszerben nincsen egységes büntetőkódex, az emberölést egyrészt a common law esetjoga másrészt egyes írásba foglalt törvények a statute law szabályozzák. Az 1998 évi Human Rights Act és az Emberi Jogok Európai Egyezményének hatása is érvényesül a büntetőjog területén. Hazánkban a kontinentális jogrendszerre jellemzően a Büntető Törvénykönyv szabályai vonatkoznak az emberölésre.

Emberölés büntetéseben bűnösnek találhatik Magyarországon az elkövető, aki mást megöl (Btk. 166.§-ba foglalt tényállás) a Btk. általános rész 13-15.§§-ban írt tudattal a 22.§-ban felsorolt kizáró okok nélkül. Ugyanezen büntetben az angol jogrendszerben elítéltetik az elkövető, aki egy meghatározott időintervallumon belül egy másik ember halálát okozza.¹

Előfordulhat olyan eset, melynek elkövetője az egyik országban elítéltetik, a másik országban felmentetik? Nézzük a hasonlóságokat és a releváns különbségeket a két jogi szabályozás között.

¹ A common law szabályaiból eredeztethető a XVII. századból Lord Justice Coke nevéhez kötődően, melyet 1957-es Homicide Act átdolgozott.

I.

Az emberölés elkövetéséhez szükséges az áldozat halála. A halál bekövetkezte Magyarországon a klinikai halálon (szívműködés és spontán légzés leállása) túl a biológiai halál beálltát jelenti, mely a központi idegrendszer leállítását, és a sejtrendszer lebomlásának kezdetét jelenti.² Az angol jog szerint a halál az agyhalál beálltával bekövetkezik, ezen időpontban az orvos az életet fenntartó készülékeket leállíthatja. A személy agya olyan mértékben károsodik, hogy többé nem képes a szervezet tudatos irányítására.³

Az agyhalál beálltakor - kortól függően 12-24-72 óra elteltével - hazánk joga is megengedi az életet fenntartó készülékek kikapcsolását.

II.

Az emberölés áldozata ember. Ember a magyar jogban a gyermek a tolófájások megindulásától, azaz az emberi lét a magzat önálló - anyától független - életével kezdődik, mely az angol joggal lényegében egyező meghatározás.

III.

Az elkövetési magatartás mindkét szabályozásban nyitott, nem az elkövetés módja, hanem az ok-okozati összefüggés mérvadó.

IV.

Az ok-okozati összefüggés hazai alkalmazásában az elkövető cselekménye időben megelőzi az eredményt, a cselekmény nélkül az eredmény nem következne be. Akkor áll fenn okozati összefüggés a tényállásszerű magatartás és az eredmény között, ha az elkövető tevékenysége vagy mulasztása indította el azt az okfolyamatot, mely a halál bekövetkeztéhez vezetett. (BJD 1105) Az elkövetői magatartáson kívüli egyéb körülmények, melyek közrejátszhatnak az eredmény bekövetkeztében - sértett betegsége, orvosi hiba, stb. - nem mentesítik az elkövetőt, ha az

² Eü.tv. 216.§ c) pont

³ Mohammad Samir Hossain and Peter Gilbert. 2010. Concepts of Death: A key to our adjustment. *Illness, Crisis and Loss*, Vol 18. No 1

elkövetői magatartás objektív alkalmas volt az eredmény elérésére, függetlenül attól, hogy más személy magatartása vagy más körülmény is közrehatott.

Az angol jog is megköveteli az ok-okozati összefüggést, melyet 'tesztek' sokaságával kell bizonyítani.

1) Az első test a 'factual test - *ténybeli teszt*- mely szerint a halál az elkövető cselekménye vagy ráhatása nélkül nem jött volna létre.

2) A *jogi teszt* szerint az elkövető cselekménye vagy ráhatása vezető és lényeges oka a sértett halálának, de nem kell, hogy ez legyen a halál bekövetkeztének egyetlen oka.

Az R-v- Cato [1976]esetben az áldozat barátja több injekció morfiumot adott be az áldozatnak, melyeket maga az áldozat töltött meg és ez vezetett a halálához függetlenül attól, hogy az más meg nem határozható drogot is használt.

Finlay (2003) EWCA Crim 3868 esetben az áldozat maga adta be az elkövető által kikészített heroint magának, a bíróság álláspontja szerint azonban ez az önkéntes cselekedet az elkövető cselekményének természetes következménye, így nem szakítja meg az ok-okozati láncot

3) A magyar joggal ellentétben az angol jog alapján az okozati összefüggés vizsgálatakor érvényesül az -egg shell vagy thin egg - szabály, mely azt mondja, hogy az elkövető úgy kapja az áldozatot, ahogyan van, azaz polgári jogi terminussal élve az elkövető felel az áldozat rejtett hibáiból eredő többletkövetkezményekért is.⁴

Angol példa erre az R-v- Blaue [[1975] eset, ahol az áldozat - akit az elkövető leszúrt - Jehova tanúja volt, ezért visszautasította az életét megmentő vérátömlesztést, így meghalt, ez mégsem törte meg az okozati összefüggést.

⁴ The defendant must take the victim as he/she finds him/ her

Az áldozat kívülről fel nem ismerhető betegsége miatt bekövetkező többleteredményért Magyarországon általában nem felel, Angliában általában felel az elkövető.

A magyar szabályozás oka, hogy az ilyen eredmény gyakran szándékon túli, illetve nem bizonyítható az eshetőleges szándék sem. Ezt támasztja alá például a Kúria 612/2002. számú büntető elvi határozata, mely szerint súlyos testi sértés büntettéért felel az elkövető, aki a sértettet dulakodás közben kis-közepes erővel kétszer arcul üti, az ütésekkel okozati összefüggésben a sértett több óra múlva meghal, de a vádlott gondatlansága csak a nyolc napon túl gyógyuló sérülés keletkezésének lehetőségére terjed ki, a sértett halálára már nem.

Ezen elvi határozatnak korábbi ellentmondó döntések sora is született, így a 1999.353. BH, mely szerint, ha a vádlott kisebb erővel a testi sértés szándéka nélkül meglöki a sértettet, aki ennek következtében hanyatt esve olyan sérüléseket szenved, melyek halálhoz vezet, a cselekmény gondatlanságból elkövetett emberölés vétségét valósítja meg.

Az emberölés körében nem, azonban közúti baleset okozásának vétségében az áldozat betegségéből adódó többleteredmény tekintetében a Kúria 1387/2006. számú büntető elvi határozatában felelősnek találta az elkövetőt. A Kúria álláspontja szerint a testi sértést eredményező magatartás büntetőjogi felelősséget megalapozó jelentőségén nem változtat a sértett rendellenes egészségi állapota, mint az eredmény kialakításában szerepet játszó, feltételként közreható körülmény (Btk. 187. §).

4) Utolsóként említeném, hogy az angol jog alapján általában az orvosi műhiba nem töri meg az okozati összefüggést, bár erre akad ellenkezőpélda is, mint az *R-v Smith [1959]*

Ezen a területen a magyar joggyakorlat sem egységes.

A 1997.511 BH szerint a vádlott cselekménye emberölés helyett halált okozó testi sértés büntetteként minősül, ha a sértettet olyan testrészén szúrja meg mely közvetlen életveszélyt eredményezett, de a kórházi ellátás hatott közre a sértett halálának bekövetkezésében.

A 2010. 289 BH II. alapján azonban az a körülmény, mely szerint a halálos eredmény bekövetkezésében orvosi tévedés is közrehatott, a terhelt emberölés miatti felelősségén nem

változtat, mert a halálhoz vezető okfolyamatot az ő magatartása indította el. Ezt az álláspontot erősíti a 2006.310.BH is.⁵

V.

Az angol jog a magyar szabályoktól idegen elemet, egy időtényezőt is szerepeltet a tényállásban. „In a certain time” azaz meghatározott időn belül kell bekövetkeznie az áldozat halálának, ez pedig az 1996. évi Law Reform Act alapján 3 év. Ez az időintervallum adott esetben kiterjeszthető. A szabály a common law korábbi - Year and a Day Rule - egy év és egy nap szabályt váltotta fel.⁶

Ilyen időmeghatározás a magyar jogban ismeretlen, azonban az eljárásjog lehetőséget ad a perújításra, amennyiben az ügyben az elkövető elítélését követően állna be a súlyosbító eredmény. A büntetőeljárás alatt az ügyész módosíthatja a vádat, így nincs akadálya a később bekövetkező eredmény figyelembevételének.

Az emberölés fajtái

Az angol jog az emberölés három főbb fajtáját különbözteti meg, a gyilkosságot - murder -, a szándékos emberölést - voluntary manslaughter és a gondatlan emberölést involuntary manslaughter.

A gyilkosság esetében a szándéknak - mens rea - más megölésére vagy súlyos sérülés okozására kell irányulnia:

⁵ A vádlott büntetőjogi felelősségét akkor is emberölés büntetében kell megállapítani, ha a sértett halálának bekövetkezését az orvosi szakma szabályait betartó sebészi munka és gondosabb orvosi ellátás esetlegesen megakadályozta volna. Az élet kioltására alkalmas elkövetési magatartás és a halál, mint eredmény közötti okozati összefüggésnek azonban fenn kell állnia [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bek]

⁶ A mai orvosi technika és tudás mellett elavultnak tűnt a korábbi szabály, ezért hosszabbították meg az időtényezőt.

A szándékos emberölés esetében az ügyészség bizonyítja a gyilkosság vádját, de valamely enyhítő körülmény -defence -is fennáll. Ilyen körülményt az általános szabályok írnak le, valamint 3 speciális esetet az 1957. évi Homicide Act tartalmaz.

Az emberöléshez kapcsolódó speciális enyhítő körülmények:

- 1) Provokáció, melynek szubjektív és objektív oldalát is bizonyítani kell az elkövetőnek. Bizonyítani kell az önkontroll hirtelen időleges elvesztését, valamint azt, hogy a belátó ember ugyanúgy cselekedett volna, mint az elkövető.
- 2) Csökkent mértékű beszámíthatóság, mely az elkövető lényegesen fogyatékos elmeállapotát jelenti.
- 3) Öngyilkosság, amikor az elkövető és az áldozat közösen öngyilkosságban egyeznek meg, de az elkövető önmagával már nem végez.

Gondatlan emberölés akkor állhat fenn, ha az elkövető bűncselekménye folytán meghal az áldozat, de a gyilkosság nem bizonyítható, azaz a szándék nem terjed ki a halál vagy súlyos sérülés okozására. Két fajtája különböztethető meg.

Luxuria - Constructive Manslaughter - esete áll fenn, ha az elkövető jogellenes cselekedetet visz véghez, mely cselekedet veszélyes, és kifejezetten az áldozatra irányul. Az emberölés ezen esetében is bűnös szándék áll fenn, mely az áldozat megijesztésére vagy bántalmazására irányul, illetve az elkövető tudata átfogja annak lehetőségét, hogy cselekedete a sértettet megijeszti, vagy annak sérülést okozhat, de a következményekkel nem törődve véghezviszi elhatározását.⁷

⁷ Denning M.R

A Goodfellow (1986) esetben az elkövető felgyújtotta a lakóhelyét, hogy a család új helyre költözzön. A tűzben meghalt a felesége a fia és fiának a barátnője.

Negligentia - gross negligence- esete áll fenn, ha az elkövető az áldozat gondviselője, a gondviselési kötelezettség megszegése okozta az áldozat halálát, az elkövető magatartás olyan hanyag volt, hogy az esküdtszék álláspontja szerint büntetést érdemel.

A Wacker (2003) QB 1207. esetben Mr Wacker illegális bevándorlók behozatalához nyújtott segítséget oly módon, hogy teherautójában szállította be őket az országba, de az teherautóban fellépett oxigénhiány miatt 58 emigráns halálát okozta.

Az angol jogban mulasztással csak akkor követhető el az emberölés, ha az elkövető cselekvési kényszer alatt állt, melyet jogszabály vagy gondoskodási kötelezettség ír elő. Az emberölés ilyen módja a foglalkozáskörében elkövetett veszélyeztetés büntetése, illetve a tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen, vagy a védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett gondatlan emberölésre hasonlít.

Példa az R-v-Stone & Dobinson [1977] ügy, melyben egy mentálisan retardált párt a bíróság gondatlanságból elkövetett emberölésben talált bűnösnek, mert a velük élő és gyakorlatilag a segítségükre szoruló rokonukat hagyták meghalni.

Az R.-v- Pittwood [1902] , ügyben a bakter elfelejtette leengedni a vasúti átjáró sorompóját a vonat érkezésekor.

A magyar jogrendszer az emberölés kilenc minősített esetét, a gondatlan emberölést és az erős felindulásban elkövetett emberölést különbözteti meg.⁸ Az előre megfontolt szándékkal elkövetett

⁸ Btk. 166. § (1) Aki mászt megöl, büntetett követ el, és öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés tíz évtől húsz évig terjedő, vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést
a) előre kitervelten, b) nyereségvágyból vagy c) más aljas indokból, illetőleg célból, d) különös kegyetlenséggel, e) hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt, illetőleg emiatt, közfeladatot ellátó személy ellen, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy ellen, f) több emberen, g) sok ember életét veszélyeztetve, h) különös visszaesőként, i) tizennegyedik életévét be nem töltött személy ellen, j) védekezésre képtelen személy sérelmére követik el.

(4) Aki az emberölést gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

emberölés esete felel meg leginkább az angol gyilkosságnak. A magyar rendszer a motívum, a célzat, a módszer, a sértett minősége és száma illetve a közveszélyes jellege miatt ítél meg eseteket szigorúbb büntetési tétellel.[Btk.166.§ (2) bekezdés]

A Büntethetőség

A büntethetőséget kizáró okokat a magyar jogban a Btk.22.§ sorolja fel, melyek a gyermekkor, a kóros elmeállapot, a kényszer és a fenyegetés, a tévedés, a jogos védelem, a végszükség, a magánindítvány hiánya, és a törvényben meghatározott egyéb ok. Az emberölés esetében is valamennyi büntethetőséget kizáró ok fennálltát vizsgálni kell.

Az angol jogban a büntethetőséget kizáró okok inkább kimentő körülmények, melyekre az elkövető a védelme érdekében hivatkozik, az ügyészség pedig ellenbizonyítani köteles. A kizáró okok egyrészt általánosak, másrészt kifejezetten az emberölés specifikus kimentő körülményei (ld. Fentebb a szándékos emberölésnél), valamint vannak olyanok is, melyek a gyilkosságra vagy az emberölésre nem alkalmazhatók.

Az általános kimentő körülmények (defences) - büntethetőséget kizáró okok

1) Gyermekkor (Infancy)

A gyermek 10 év alatt nem büntethető, 10-14 év között büntethető, általános vélelem szól amellett, hogy bűncselekmény elkövetését átfogja a tudata, kivéve, ha a doli incapax vélelmét bizonyítják a kiskorú elkövetőre polgári jogi alapon. A doli incapax vélelme azt mondja, hogy a kiskorú tudata még nem fogja át cselekedete büntetési jellegét.⁹

A magyar jog a 14 év alatti gyermeket nem tekinti büntethetőnek.

⁹ s34 of the Crime and Disorder Act 1998

2) *Elmezavar* (Insanity (insane automatism))

Az elme hibája vagy belső zavara, (pl. epilepszia, alvajárás) melynek következtében az elkövető nem tudja a tette természetét és minőségét, illetve nem tudja, hogy tette rossz.¹⁰

A magyar jog eredményét tekintve hasonlóan szabályozza az elmezavart, a büntethetőség kizárt, ha az elkövető képtelen a cselekmény következményeinek felismerésére vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.

Mindkét országban az elmezavarban szenvedő elkövetőket elmeegógyintézetbe/kényszergyógykezelésre küldik.

3) *Ittas vagy bódult állapot* (Intoxication)

Abban az esetben kimentő körülmény, ha a bódultság foka a szándék kialakítását is akadályozza.

Az önhibából bekövetkezett ittas vagy bódult állapot is lehet kimentő körülmény, ha a bűncselekmény csak szándékosan követhető el. A gondatlanságból elkövethető cselekmények esetében maga az alkohol vagy drogfogyasztás jelenti a gondatlanságra irányuló szándékot, így nem mentesülhet az elkövető.

A magyar jogban az önhibából eredő ittas vagy bódult állapot általában nem mentesíthet, azonban, a kóros ittasság, mint heveny elmebetegséggel egyező állapotot a kóros elmeállapot szabályozása alá esik akkor is, ha azt az elkövető maga idézte elő.

4) *Önvédelem* (Self Defence)

¹⁰ Az elmezavar mint kizáró ok, az 1843.évi McNaughton eseten alapul, mely az orvostudomány fejlődésének köszönhetően később kibővült. Pl. alvajárással.

Minden bűncselekménynél lehet rá hivatkozni, az alábbi kritériumokkal. A megtorlásnak szükségszerűnek kell lennie, az elkövetőnek saját maga, tulajdona vagy más ember elleni fenyegetésre kell válaszolnia, az alkalmazott erőszaknak az elkövető tudatához képest elfogadhatónak kell lennie.

Az enyhítő körülményre sikeresen hivatkozott az R-v- Williams (Gladstone) (1983) 78 Cr App Rep 276 esetben az elkövető, aki ellen testi sértés büntette volt a vád, mert ököllel arcul ütötte az áldozatot, akiről azt hitte, hogy jogellenesen molesztál egy fiataalt. A valós helyzet szerint azonban a fiatal kirabolt egy nőt, mely esetnek az áldozat szemtanúja volt, és megpróbálta megakadályozni a fiatal elszökését.

A magyar jog a jogos védelmet a Btk. 29.§-ban szabályozza, mint büntethetőséget kizáró okot. Hasonlóképp a jogtalan támadás elhárítás céljából léphet fel az elkövető az elhárításhoz szükséges mértékben. A Btk 29/A §-a a jogtalan támadás megelőzését tárgyalja, mely az alább 6) pontban tárgyalt körülmények által kiváltott kényszerhez, mint kimentő körülményhez hasonlít.

5) Fenyegetés (Duress by threats)

Az elkövető testi épségét érintő fenyegetés miatt cselekszik jogellenesen. A fenyegetés hirtelen éri az elkövetőt, halált vagy súlyos sérülését foglal magába, melyről az elkövető megalapozottan gondolja úgy, hogy teljességbe is megy. További kritériuma a kimentő körülmény alkalmazásának, hogy az elkövető tulajdonságaival - terhesség, kor, nem, meghatározó pszichikai betegség, testi fogyatékoság - rendelkező ésszerű ember is meghajol a fenyegetés hatására. Nem alkalmazható gyilkosság és annak kísérlete esetében.

6) Körülmények által kiváltott kényszer (Duress of circumstances)

Az elkövető olyan körülmények között találja magát, mely hatására bűncselekményt követ el annak érdekében, hogy nagyobb veszélyt kerüljön el.

Gyilkosságnál és annak kísérlete esetében nem alkalmazható.

A magyar jogban leginkább a Btk. 29/A.§-nak felel meg, mely alapján nem büntethető, aki a saját, illetőleg a mások személye vagy javai elleni jogtalan támadás megelőzéséhez szükséges védelmi eszközt alkalmaz, ha az az élet kioltására nem alkalmas, és annak folytán a jogtalan támadó szenved sérelmet, továbbá ha a védekező a sérelem elkerülése érdekében mindent megtett, ami tőle az adott helyzetben elvárható volt.

7) Szükségszerűség (necessity)

Eredetét tekintve nem enyhítő körülmény, mint ahogyan azt az 1884 évi Dudley v Stephenson esetben kimondta a bíróság. Az esetben az elkövetők hajótöröttek voltak, akik számára világos volt, hogy étel és ital nélkül meghalnak, ezért megegyeztek, hogy egyiküket feláldozzák. A leggyengébb közülük már nem tudott részt venni a szavazásba sem, így őt választották. A következő napon megmentették őket, gyilkosság vádjával elítéltettek, azonban a halálbüntetést életfogytig tartó börtönbüntetésre enyhítették.

8) Orvosi szükségszerűség (Medical necessity)

Ebben a körben érdekes példa a Re A (Conjoined Twins) 2000 4 All ER 961 eset, melyben egy sziámi ikerpár szétválasztását végezheték el az orvosok. Az ikerpár mindkét tagja meghalt volna 3-6 hónapon belül, mert egy közösen használt szervük nem bírta a két testet ellátni. A gyengébb iker megölését ezen esetben nem találta bűncselekménynek az angol bíróság.

9) Tényekben való tévedés

A magyar joggal egyező követelményeknek kell megfelelni, de a common law szerinti tévedés alkalmazását a statute law kizorította, így a szexuális bűncselekményre korlátozódott.

A szándék vizsgálata mindkét jogrendszerben kiindulópont. A szándék az angol jogban lehet

- egyenes szándék
- eshetőleges szándék - az elkövető előre látja a veszélyt, mint egy gyakorlatilag bizonyos következményét tettének -
- szubjektív gondatlanság: az elkövető előre látja a veszély lehetőségét, ennek ellenére cselekszik
- objektív gondatlanság: egy értelmes ember előre látta volna a nyilvánvalóan nagy valószínűséggel bekövetkező veszélyt, akkor is, ha az elkövető erre nem volt képes.

A magyar jog a szándékosság egyező az angollal, a gondatlanság tekintetében a tudatos gondatlanság (luxuria) a szubjektív gondatlanságnak, az objektív gondatlanság a hanyagágnak (negligencia) megfeleltethető.

Összefoglalás

A két jogi szabályozás alapvető különbségei ellenére hasonló az emberölés meghatározása, a büntethetőséget kizáró körülmények megítélése, a szándék vizsgálata, így nagy részben ugyanaz a cselekményt hasonló elbírálás alá esik.

Két jelentősebb különbség található, egyrészt az elkövető alanyi oldalán, másrészt az ok-okozati összefüggés vizsgálatakor az elkövető cselekményén kívüli egyéb tényezők megítélésében.

Az elkövető az angol jogban általában már 10 életévétől büntethető, míg e hazánkban kizárt, így a 10-14 év közötti elkövetők bűncselekménye az angol jogrendszerben ítélettel zárul, míg hazánkban nem indul eljárás.

A halálos eredmény mindkét jogrendszerben az elkövető cselekménye- actus rea- következtében jön létre. Az ok-okozati összefüggés vizsgálatakor azonban gyakran felmerül, hogy az elkövető tettén kívül egyéb tényezők is közrehatottak a halálos eredmény kialakulásban. Ilyen tényező lehet az áldozat betegsége, orvosi tévedés, stb.

Az angol jogban az okozati összefüggés gyengeségeit az egg shell szabály és a Legal causation áthidalhatja - gondolva a *Finlay (2003) EWCA Crim 3868* vagy az *R-v- Blaue [1975]* esetre - így az elkövető elítélhetővé válik akkor is, ha az áldozat - akár tulajdonságával, betegségével, akár tetteivel maga is szerepet játszott a halálos eredményben.

A magyar jogban az eredményhez, mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

A gondatlanság vizsgálata -az elkövető beismerő vallomásának hiányában - a cselekmény körülményeinek vizsgálatát jelenti. Az elkövetés alanyi, tárgyi oldalának, a terhelt elkövetés előtti és utáni magatartásának van jelentősége. Az angolhoz hasonló vélelmek hiányában a magyar rendszerben a bizonyítás nehezebb, ezért az okozati összefüggés gyenge pontjait a szándék utólagos vizsgálata nem hidalja át, így álláspontom szerint gyakoribb az elkövető felmentése, illetve a vád enyhébb bűncselekményre korlátozása.

Kelt Kulcs, 2012. március 18.

Bibliográfia:

- University of Cambridge Institute of Continuing Education 2005. Institute of Continuing Education Faculty of Law Centre for European Legal Studies An Introduction to the Criminal Law by Denise Ashmore
- Btk. Kommentár
- OITH Büntető Törvénykönyv Különös Rész Vázlat 2005